

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. קטנה מן האירוסין אין עושים בה מאמר אלא מדעת אביה והנערה בין מדעת עצמה בין מדעת אביה ... העושה מאמר ביבמתו שלא ... לא קנה.....1
- ב. האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו בו ובשלוחו אין בה ובשלוחה לא 2
- ג. שבועה לא לך לא לך לא לך חייב על כל אחת ואחת.....2
- ד. כתב גט ונתנו ביד עבדה ישן ומשמרתו ה"ז גט ניעור אינו גט.....3
- ה. אין עושה שליח.....4
- ו. קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה.....4
- ז. אם אמר אביה צא וקבל גט לבתי אם רצה בעל לחזור בו לא יחזור.....4
- ח. קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה ... אפילו מיאון אינה צריכה אף על גב דשידכו 4
- ט. וכולן אם מתו או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו איילונית צרותיהן מותרות.....6
- י. אין מוכרה לקרובים.....8

דף מד.

א. קטנה מן האירוסין אין עושים בה מאמר אלא מדעת אביה והנערה בין מדעת עצמה בין מדעת אביה ... העושה מאמר ביבמתו שלא ... לא קנה

כבר התבאר במסכת יבמות דף יט: שהבא לייבם¹ אשת אחיו שמת ללא בנים, דבר תורה אין צריך לקדשה שמן השמים הקנוה לו, דכתיב (רברים כה פסוק ה) יִבְמָה יִבֶּא עָלֶיהָ, ביאה בעלמא בלא שום ליקוחים אחרים, אולם אף על פי שאין יבמה נקנית מן התורה אלא בביאה תקנו חכמים שלא לעשות כן מפני שנראה כפריצות, אלא לא יבא עליה היבם עד שיקדשה קידושי שטר או כסף בשוה פרוטה ובפני עדים כמו שמקדשין שאר נשים.

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קסו ב

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

וצריכה ג"כ חופה אחר קידושין כמו שאר נשים, ויכול לעשות הקידושין על ידי שליח כמו בשאר נשים. וכל זה נקרא גבי יבמה מאמר, ואינו קונה קניין גמור אלא מדרבנן, שמדאורייתא אין לה קניין אחר אלא ביאה

ואין עושין בה מאמר אלא מדעתה², כמו בשאר נשים שאינן מתקדשות אלא מדעתן.

וכן קטנה שנתאלמנה מן הארוסין אין עושין בה מאמר אלא מדעת אביה, דכיון שנתאלמנה מן הארוסין עדיין רשות אביה עליה כל זמן שלא השיאה.

ואם היא נשואה והיא קטנה עושה מאמר ע"י אחיה ואמה³.

ואם בא עליה בלא מאמר קונה קנין גמור ואין צריך לחזור ולקדש, אלא שמכין אותו מכות מרדות משום הפריצות שעשה, כדין כל מקדש אשה דעלמא בביאה.

ב. האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו בו ובשלוחו אין בה ובשלוחה לא

כבר התבאר לעיל דף מא. שכשם שיכול האב⁴ לקדש את בתו הנערה, כך יכול לקדשה על ידי שלוחו ששלוחו כמותו, וצריך שיאמר לה כן בפני עדים, שהרי שליח קבלה צריך עדים ואם גלוי וידוע לכל שהאב מכין אותה לחופה ולקבל קידושיה כאומר לה בפני עדים דמי.

ומצוה יותר שיקדש האב את בתו בעצמו ולא ע"י שליח⁵.

ג. שבועה לא לך לא לך לא לך חייב על כל אחת ואחת

² שו"ע ונו"כ שם ג

³ מ"ז שם ג

⁴ שו"ע ונו"כ שם לו ז

⁵ ב"ש לה ב שם מחדושי מהרי"ט

הלכות הדף היומי

מסכת גידושין

התובע חבירו⁶ בממון שאם הודה בו יהיה חייב לשלם וכפר ונשבע, או שהשביעו התובע וכפר, הרי זה הנתבע הוא חייב בשבועת הפקדון אף על פי שלא ענה אמן, שבשבועת הפקדון אחד הנשבע מפי עצמו ואחד שהשביעו אחר וכפר אף על פי שלא ענה אמן חייב שכפירתו אחר שהשביעו התובע כעניית אמן.

היו חמשה תובעין אותו ואומריין לו תן לנו פקדון שיש לנו בידך, ונשבע – שבועה שאין לכם בידי – אינו חייב אלא קרבן אחד. נשבע – שבועה שאין לך בידי לא לך ולא לך ולא לך – חייב על כל אחת ואחת.

ד. כתב גט ונתנו ביד עבדה ישן ומשמרתו ה"ז גט ניעור

אינו גט

כבר התבאר במסכת גיטין דף עא. ודף עח. ששאם נתן הגט ביד עבדה⁷ והיא משמרתו ועומדת בצדו, אף על פי שהוא ניעור משתמר לדעת קרינן ביה ומגורשת, שעבדה כחצירה דמי, ובלבד שיהא כפות שלא יוכל לילך דומיא דחצירה, אבל אם אינו כפות אינו גט.

ויש אומרים⁸ שכשהוא ניעור אף על פי שהוא כפות אינו גט, שאין זה מיקרי משתמר לדעתה, שהרי העבד בן דעת הוא ומשתמר לדעת העבד הוא, ואינו גט עד שיתקיימו שתי תנאים ישן וכפות שאז משתמר לדעתה הוא וגם חצר שאינה מהלכת הוא, אבל ניעור אפילו כפות אינו גט כלל וישן ולא כפות הרי זה גט פסול מדרבנן, דאע"פ שהוא ישן ומשתמר לדעתה מכל מקום חצר מהלכת הוא, שהרי יכול לילך אלא שהוא ישן ואינו דומה ממש לחצירה, וגט פסול מדרבנן הוא.

⁶ רמב"ם הלכות שבועות פרו בלכה א י

⁷ שו"ע ונו"כ שם קלט טז

⁸ זה דברי רמב"ם לגי' הטור דאינו גט אלא אם יש תרתי כפות וישן כמו שהעתיק השו"ע בסעיף הקודם ובכפות לחוד כתב דאינו גט ומשמע שאפילו לכהונה אינה פסולה דכן הוא הכלל בדברי רמב"ם במקומות שכתוב בהם אינו גט, ובישן לחוד כתב שהוא פסול והיינו שמ"מ לכהונה פסולה, וצ"ל מעמו דחצר המשתמר לדעתה ס"ל דהוה מן התורה דחצר מידה אתרבאי וידה הוא משתמרת לדעתה, ומשו"ה בכפות לחוד הוא יכול לשמור את עצמו לא הוה מדעתה על כן אינו גט כלל, אבל בהא דחצר מהלכת דאי' ריש פ"ק דשבת גופו נייחו ידו לא נייחו אלא מדרבנן לא קנה בחצר מהלכת על כן פסול עכ"פ לכהונה דמן התורה הוה גט כן נראה לי דעת הרמב"ם.

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ה. אין עושה שליח

כבר התבאר שם דף סד: שנערה המאורסה⁹ אף על פי שמתגרשת בקבלת גטה בידה, כמו בקבלת אביה, אפילו הכי אינה יכולה לעשות שליח לקבלה, כיון שעדיין היא קצת ברשות אביה לעניין הפרת נדרים ושאר עניינים¹⁰, אבל אביה יכול לעשות שליח לקבלה.

במה דברים אמורים כשיש לה אב, אבל אין לה אב, או שנשאת, שכבר יצאת לגמרי מרשות אביה, יכולה לעשות שליח לקבלה, שהרי היא גדולה, שיש לה שתי שערות.

ו. קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה

עוד התבאר שם דף סג. וסה. שקטנה¹¹, אפילו אין לה אב, או שנשאת, אינה יכולה לעשות שליח קבלה. אך מתגרשת על ידי שליח להולכה¹². ואם אמרה לשליח התקבל לי גיטי אינה מגורשת, עד שיגיע לידה שהרי הבעל יודע שאינה יכול לעשות שליח קבלה, וגמר ונתן לשם הולכה.

ז. אם אמר אביה צא וקבל גט לבתי אם רצה בעל לחזור בו לא יחזור

עוד התבאר שם שלמרות שהתבאר שקטנה אינה יכולה לעשות שליח קבלה לגיטה, אבל אביה יכול לעשותו, אם היא ארוסה¹³.

ח. קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה ... אפילו מיאון אינה צריכה אף על גב דשידכו

⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמא ב

¹⁰ לבוש שם ובמ"ז שם ד כתב דלא אלימא ידה ביד אביה לענין זה

¹¹ שו"ע ונו"כ שם קמא ג

¹² עיין שו"ת גור אריה יהודא אבן העזר סימן כג

¹³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמא ג

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

כבר התבאר לעיל דף מג: שאם נתקדשה¹⁴ קודם שתיבגר שלא לדעת אביה אינה מקודשת. שקטנה או נערה¹⁵ שקידשה עצמה¹⁶ שלא לדעת אביה אינו כלום, שהתורה זכתה את האב לקבל קידושיה וקידושי עצמה אינן כלום, ואפילו מיאון אינה צריכה.

ואפילו שדכה אביה תחלה לזה, ואפילו אמר שרצונו בשידוך זה אך לא אמר שרוצה בקידושין עכשיו¹⁷, ואפילו נתרצה האב בפירוש אחר הקידושין¹⁸. אינן כלום

ויש אומרים שאם נתרצה האב כששמע, הווי קידושין משעת שמועה אפילו אם לא שידך, ואפילו אם לא נתרצה מיד כששמע אלא שתק ולא מיחה ואחר כך נתרצה, אמרין סופו מוכיח על תחלתו שבלבו נתרצה מיד, והווי קידושין משעת שמיעה¹⁹ אפילו נתאכלו המעות קודם שמיעה²⁰. ויש אומרים שאם נתאכלו המעות קודם

¹⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז לו ד יא

¹⁵ יש מחלקים בנדרצה בין קטנה לנערה ועיין בש"ג. ב"ש שם יד

¹⁶ במחבר כתב או נישאת ועיין ב"ש שם טו שהקשה עליו מסוניה להלן דף מה: ונשאר בצ"ע.

¹⁷ במ"ז ז בקשה מאי שנא מסעיף י"ב שם (מובא להלן דף מה.) דאם גילה האב דעתו שהיה חפץ לקדשה דחיישין, ותי' וצריך לומר דהך שדכה לכאן אין פירושו שאמר בפירוש שרוצה להתחתן עמו אלא ספור דברים היו בין הבעל ובניהם ולא שום הסכמה. ובב"ח כתב להגיה מבח קושיא זו ואפילו שדכה באביה והיינו כפרש"י שהמקדש שלח לאביה לקדשה לו ע"ש. אך הח"מ יז כתב ואין צורך דאף דנתרצ' בשדוכין לא נתרצה בקידושין של עכשיו דאולי לא נתרצה עד שיתן כסף הקידושין לידו דוקא כאשר התורה זכתה לו ואין רצונו שתקבל היא הקדושין בלא רשותו עד שיגלה דעתו דניחא ליה בקבלתה. ובב"ש טז כתב ואשתמיט מיניה מ"ש הריב"ש שם דאף שהסכים על השידוך מ"מ כוונתו שיקדש הוא בעצמו.

¹⁸ זה הוא דעת הרמב"ם והרי"ף לקצת מפרשים, אבל הר"ן מסתפק בדעת הרי"ף דאפ"י לומר דאף דנתרצה בשעת הקדושין ג"כ אינה מקודשת וע' במהרי"ק שחילק דאם נתקדשה בפניו ושתק ואחר כך נתרצה דהוי קדושין. ח"מ שם יח. אבל בת' ריב"ש סימן תע"ט כתב קידושין בפניו הוי ריזוי, וריזוי בשעת קידושין לפי מסקנת הר"ן מהני להרי"ף וכן הוא להדיא לדעת הרמב"ם לכן כתב המחבר אפילו נתרצה אחר הקדושין כלומר אבל בעת הקידושין מהני,

¹⁹ והא דמהני ריזוי אחר מתן מעות כתב הר"ן משום כל אדם רוצה להשיא את בתו ומצוה רמי' עליו וזכין לאדם שלא בפניו ואם לא נתרצה לא הוי קידושין לפי שאין זכות גמור גם הרא"ש כתב הטעם דהוי למפרע כאלו אמר צאי וקבל קידושך לפ"ז הוי קידושין למפרע ואפילו נתאכלו המעות וא"י למה סתם המחבר בדעת הרמ"ה דכתב דקדושי' חלין משעת השמיע' ואפשר הטעם משום שליח קבלה צריך להיות בעדים וכאן איירי דריזוי היה לפני עדים ולדעת הרמ"ה דס"ל דחלין הקדושין משעת השמיעה אפילו נתאכלו המעות טעמו מאחר דנתן לתורת קדושין חלין הקדושין משעת ריזוי כמה דקי"ל המקדש לאחר ל' יום כ"כ בתשובת מהרי"ק סי' ל' ונראה דנפקא מינה בין טעם הרא"ש לטעם דהר"ן כי להרא"ש הטעם כאלו אמר צאי וקבל קידושך א"כ אם אמרה בעת קדושין דאין כוונתה לעשות שליחות לא הוי קדושין כמ"ש במרדכי בשם ר"י ולטעם הר"ן אף בכ"ה מהני מאחר למפרע נתברר שהוא זכות שלו. ב"ש שם יח

²⁰ אף על גב דאין קדושין בעין ועל מה יחולו, מ"מ בהדיא הנאה שנעשה רצונו מתקדשת, ודומה להנאת מחילת מלוה כך הוא דעת הרמ"ה בעל סברא זו. וע' בתשו' מהרי"ק שורש ל"ב דף כ"ג שמיישב גם כן דעת הרמ"ה ומביא כמה ראיות לדבריו דמצינו כיוצא בזה שהקדושין חלין אף לאחר שנתאכלו ע"ש. ח"מ שם יט

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

שמיעה לא הווי קידושין, כיון שבשעה שחלין הקידושין אין המעות בעולם במה תתקדש.

ובלא ריצוי אין חשש אולם לכמה פוסקים בנערה צריכה גט²¹.

במה דברים אמורים בשלא מיחתה היא או אביה קודם שנתרצה, אבל אם חזרה בה ומיחתה היא או אביה קודם שנתרצה לא הווי קידושין אפילו חזר ונתרצה האב אחר כך, שכבר בטלו הקידושין לגמרי קודם שנתרצה.

ויש אומרים²² דאם שמע האב ושתק ולא מיחה מיד, הוי כאלו נתרצה²³. ואם לא שמע האב, או שהלך למדינת הים ונתגדלה הבת ושתקה²⁴ ולא מיחתה, גדלו הקדושין עמה וצריכה גט²⁵. ויש אומרים²⁶ שרק כשבעל אחר שנתגדלה. ויש להחמיר כסברא הראשונה.

ט. וכולן אם מתו או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו איילונית צרותיהן מותרות

כבר התבאר במסכת יבמות דף ב: שמי שהיה²⁷ אחיו נשוי אשה שהיא ערוה ליבם, ולו עוד אשה אחרת, ואחר כך מתה הערוה בחיי בעלה, או

²¹ ומ"ש ב"ח דצריכה מיאון ל"ד כי בנערה לא שייך מיאון אף על גב דיש לחוש שמא יאמרו אין קדושין תופסין באחותה ומהאי טעמא ס"ל לרב ושמאל בקטנה דצריכה מיאון עיין בהרא"ש ור"ן תרצו במקום דאין תקנה אין לחוש מיהו צריכה הכרזה בנערה כ"כ הרא"ש בדרך ואפשר ור"י פסק כן רמ"א שם

²² זה הוא דעת המרדכי שם בהג"ה בשם ריב"ש ע"ש שמחמיר אפילו היכא דאנן סהדי שיתרצה האב ונראה כל הפוסקים חולקים ע"ז כמ"ש בתוס' בסוגיא זו ד"ה בין היא דסוגיא איירי בשמע ושתק וע"ז קאי המסקנא דלא קי"ל כרב ושמאל וכן הוא בר"ן ובטור בשם הרמ"ה וכן בתשו' ריב"ש סימן תע"ט משמע להדיא כן ומ"ש בסימן י"ג וסימן קצ"ג לא כתב אלא בדרך את"ל ע"ש, וכן הוא בתשו' מהרי"ק. ב"ש שם עא

²⁴ אף לדעת הפוסקים דלא מהני שתק האב משום שמא מחמת כעס שותק משא"כ בשתק' היא כ"כ בתשו' מהרי"ק ומה שנרשם על דין זה ריב"ש מעו' היא אלא מהרי"ק כ"כ וע"ש שכתב כשם אם נתרצה האב חלין הקדושין כן חלין הקדושין כשגדלה

²⁵ רמ"א שם וכתב ב"ש כב אף לדעת הפוסקים דלא מהני שתק האב משום שמא מחמת כעס שותק משא"כ בשתק' היא כ"כ בתשו' מהרי"ק ומה שנרשם על דין זה ריב"ש מעו' היא אלא מהרי"ק כ"כ וע"ש שכתב כשם אם נתרצה האב חלין הקדושין כן חלין הקדושין כשגדלה

²⁶ רמ"א שם מהרשב"א סי' אלף רי"ט אולם בב"ש כג כתב מ"ש דין זה בשם תשו' רשב"א יש לדחות אלא בת"ה סימן ר"ח משמע דוקא כשבעל אף על גב קטנה שנתקדשה ע"י אמה ואחיה גדלה הקדושין אף שלא בעל כמ"ש בהרי"ף פ' ב"ש שאני הכא דלא הוי שם קדושין כלל כשאב כאן לא הוי קדושין אפילו מדרבנן משא"כ שם דהוי קדושין מדרבנן וכתב בתשו' רשב"א דאין איסור מה שהיה אצלו ותהי' אצלו עד שתתגדל ואז יקדש בביאה ואף אם בעל סתם מסתמא מקדש בביאה אף על גב דכאן אין ביאת זנות מ"מ אחר שתתגדל ואפשר לו לקדש אותה מסתמא מקדש אותה בביאה ואם לא יתכוון לקדושין אז הוי כביאת זנות גם מסתמא הוא מקדש בביאה כדי שאל יתפס בה קדושין של אחר.

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ז

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

גירשה, או שהיתה קטנה ומיאנה בו²⁸, ואחר כך מת, מותרת צרתה להתייבם. אבל אם לא מיאנה בו בחייו²⁹, ואפילו מיאנה בו אחר מותו, צרתה חולצת ולא מתייבמת.

איילונית שנתקדשה, אם הכיר בה שהיא איילונית, קדושין גמורים הם³⁰, אבל נתמעטה מיבום אם ימות בעלה שנאמר (שם פסוק ו) וְהָיָה הַכֹּהֵן אֲשֶׁר תִּלְדְּ, פֶּרֶט לְאִילֹנִית שְׁאִינָה רְאוּיָה לִילֵד³¹. ואיילונית היא כל אשה³² שהגיעה לעשרים ולא הביאה שתי שערות, הרי היא מוחזקת איילונית, כשיש לה הסימנים של איילונית³³. ואם עברו עליה שלשים וחמש שנים ויום אחד³⁴, ולא הביאה שתי שערות, הרי זו איילונית אף על פי שלא נראה בה סימן מסימני איילונית.

ואם לא הכיר בה י"א³⁵ שאין קדושיה אלא קדושי טעות, שאין אדם מוחל על מום גדול כזה, ואינה צריכה גט אפילו מדבריהם. ויש סוברים³⁶ שאין קדושי איילונית קדושי טעות והיא צריכה גט. ויש אומרים שאף לדעה זו אינה צריכה גט אלא מדבריהם³⁷. ובזמן הזה שאין אנו בקיאים בבדיקות ואנו חוששים שמא אינה איילונית כלל, צריכה גט. ולפיכך אשת אחיו שהיא איילונית ולא הכיר בה³⁸ לדעה הראשונה מכיון שלא הכיר ואין צריכה גט מבעלה וקידושי טעות הם אם מת אחיו שהוא בעלה מותרת לו, שהרי אינה אשת אחיו, ולדעה שצריכה גט מאחיו אפילו מדרבנן א"כ אסורה לו שהרי

²⁸ ושייך זה אפי' בבתו כגון שהשיא אותה ונתגרשה כשהיתה קטנה ששוב אין לאביה רשות בה והלכה ונשאת לאחריו.

²⁹ הואיל והיא קטנה וקידושי מדרבנן לכן צרתה חולצת ואסורה ליבם, וקמ"ל שאפי' מיאנה מ"מ צרתה אסור' ליבם הואיל ונראה בשעת נפילה כצרת בתו. ב"ש שם ז

³⁰ ב"ש קנה יט

³¹ כמבואר להלן כד.

³² כמבואר בשו"ע אבהע"ז קנה יג

³³ וארבעה סימנים נתנו חכמים באילונית אין לה דדים, מתקשה בשעת תשמיש (קשה עליה תשמיש האדם, ולא תמצא בזה תאוה), אין לה שיפולי מעיים כנשים (בשר גבוה ועגול כעין כף למעלה מאותו מקום), וקולה עבה ואינה ניכרת בין אשה לאיש. ודעת הרמב"ם שאינה איילונית אלא אם כן יש לה כל ארבעת הסימנים, אבל אם יש בה סימן אחד, אינה איילונית. אבל הרמ"א בס"י קעב ד פסק שאפילו בסעימן אחד הרי היא איילונית.

³⁴ שהם רוב שנותיו של אדם, כמו שנאמר: ימי שנותינו בהם שבעים שנה.

³⁵ תוס' יבמות ב ב ד"ה או; רמב"ן ורשב"א ורא"ש שם; שו"ע אהע"ז מד ד בשם יש אומרים

³⁶ ר"ת בשם ר"א בס' הישר סי' קס; רמב"ן ורשב"א בשמו בריש יבמות; טור בדעת הרמב"ם סי' מד; שו"ע שם, ועי' ביאור הגר"א ס"ק ז

³⁷ נמוק"י ריש יבמות; לח"מ אישות פ"ד ה"י וכו' דעת הב"ש קעג ח

³⁸ ב"ש קעג ח

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

היא כאשת אח שלא במקום מצוה, שהרי אין מצות יבום באיילונית. וא"כ בזמן הזה לכו"ע אסורה לו.

יבמה³⁹ שהיא ערוה ליבם והיא אילונית, אפילו הכיר בה בעלה⁴⁰, הרי היא כמי שאינה, וצרתה חולצת או מתייבמת. שאין ערוה אוסרת צרתה אלא במקום מצוה, וזו שאף אילו לא היתה ערוה לא היתה ראויה ליבום, צרתה היא צרת ערוה שלא במקום מצוה, שהרי אינה מוטלת ליבום לאחד מן האחים.

י. אין מוכרה לקרובים

כבר התבאר לעיל דף יח: שאין אמה העבריה⁴¹ נמכרת אלא למי שיש לה עליו או לבנו קידושין, כדי שתהא ראויה ליעוד, כיצד מוכר אדם את בתו לאביו, אם יש בן לאביו⁴² שאע"פ שאין האדון יכול ליעדה לו ראויה היא לבנו שהרי האמה בת אחיו.

וכן לכל העריות⁴³ אם יש צד ייעוד יכול למוכרה, כיצד מוכרה לחמיו שאע"פ שאינה ראויה לו שהיא בת בתו, ראויה לבנו שהיא בת אחותו וכן כל כיוצא בזה.

אבל אינו יכול למכור את בתו לבנו, מפני שאינה ראויה לאדון שהרי היא אחותו, ולא לבנו מפני שהיא אחות אביו. וכן אינו יכול למוכרה למי שהיה נשוי עם אחותה אף על פי שאפשר שתמות ויכול ליעדה⁴⁴.

³⁹ שו"ע ונו"כ שם ט

⁴⁰ דכי אסר רחמנא צרת ערוה במקום מצוה הוא דאסרה וכיון דאיילונית היא דבלאו ערוה נמי לא חזי ליבום הוי צרתה צרת ערוה שלא במקום מצוה. ב"ש שם ח מרש"י

⁴¹ רמב"ם הלכות עבדים פרק ד הלכה יא

⁴² אבל איכא למידק היכי פסיק ותני מוכרה לאביו הא ניחא אם יש לו בן אחר שהרי יש בה צד ייעוד אבל אם אין לו בן אחר אין שם צד ייעוד וי"ל דלגבי אינו מוכרה לבנו כלל, תני מוכרה לאביו. כלומר לפעמים משכחת לה שמוכרה לאביו כשיש לו בן אחר דסד"א בעינן שיהא ייעוד משני צדדין קמ"ל דבצד אחד סגי, יקר תפארת שם.

⁴³ יקר תפארת שם

⁴⁴ משנה למלך דהכי איתא בירושלמי פ"ק וב"כ מהרימ"ט בחידושי